

LA VETILLADA.

SETMANARI POPULAR

LO SOFISTA.

III.

Entre 'ls enlassos y connexions de pensaments cap n' hi ha de tan familiar y segur com lo que s' executa per lo raciocini, que 'ls grechs anomenaren *Sylogisme*. Aquest consisteix en la comparació de dos pensaments, en certa manera distincts, dels quals resulta un tercer distinct d' ells y ab lo qual l' enteniment s' assegura y 's confirma en lo que vol saber y tracta d' averiguar.

Lo silogisme, pues, es tan propi del enteniment, que á la forsa ó potencia humana que forma eixa classe de raciocinis se l' anomena *connatural*; y en efecte, basta meditar un poquet pera conéixer que tota la nostra vida individual y nostra conversació social no es més que un continuat exercici del silogisme. Altra particularitat té aquesta mena de raciocini, y es que á ell poden redhuirse y 's redhuixen totes las demás, per sér ella la manera més universal de raciocinar.

D' aquí que la societat se troba dividida en homes de bona lógica y de mala lógica, en bons teórichs y mals práctichs, y al contrari en mals teórichs y bons práctichs, que són los que s' anomenan «afortunadament inconseqüents;» distinguintse 'ls uns dels altres per guardar ó no guardar conseqüència ab sos principis y ab las reglas de la lógica. La qüestió magna de la vida está, pues, en fer degudament lo silogisme.

Ara be; sabent que ordinariament los homes se governan més per las passions y representacions de la fantasía que per la rahó; havem d' afirmar que vivim rodejats de sofistas en lo maragitat que constitueix lo comers social y lo tracte civil del mon. Per lo tant, hem d' estar molt

previnguts contra 'ls que, volent ensenyarnos com á mestres, nos proposan opinions ridícols, las quals han adoptat per avenirse perfectament ab sas passions. May es tan necessari estar governat ab bona lógica com pera donar assentiment á una doctrina; y pera evitar en aquest punt los enganys, convé assegurar-se contra 'ls errors de las pròpias passions, y estudiar si 'l que se 'ns vol ensenyar es obra de las passions dels demás. Llavors es quan descubrim los sofismes de la voluntat.

Perque no 's pot dubtar, que las passions forman sos silogismes: véus aquí 'l que forma l' ambició: «Res hi ha més falaguer, diu ell, que «lo que 'ns enlayra sobre 'ls demás homes; es» «aixis que las dignitats nos enlayran sobre 'ls» «demás homes; luego res hi ha més falaguer» «que las dignitats.» Y enamorat d' eixa bellesa, y enganyat ab eix raciocini, recorra l' ambició tots los camins entrabancantse, cayguent, aixecantse sèns fer esment de si á sòn pas trepitja, esmenussa ó rabrega, ab tal d' obrirse pas á las dignitats.

¿Veyeu aquest avaro que en lo diner ha posat tota sa complassència, adorantlo com á únich Deu, y entregantli sòn cor y sòn árbitre de tal modo que no hi ha iniquitat que no cometi pera possehirlo? S' ha fet aquest silogisme, ab lo qual viu seduhit: «Molt digne de tots los nostres» «afanys es alló de lo qual dependeix nostra ver-» «dadera felicitat; es aixis que de las riquesas» «dependeix nostra verdadera felicitat; luego las» «riquesas són molt dignes de tots los nostres» «afanys.»

Semblants raciocinis sofistichs fá 'l voluptuós y lo superbo; més hi ha una altre passió de quals silogismes s' originan grans malts en lo tracte comú: eixa passió es l' odi. Aquest, al contrari que l' amor, no troba sino vicis en sòn objecte; y sòn modo de raciocinar es lo següent: «Un ob-

«jecte plé de vicis y defectes es digne d' odi;»
 «es aixis que l' objecte que 'm desagradá está»
 «plé de vicis ó defectes; luego es digne d' odi—;»
 sofisma ab lo qual succeheix ab freqüència que
 's dóna posada en lo cor als majors rencors; y,
 com se suposa, es evident injustícia. Perqué, com
 se véu facilment per lo segon pensament d' eix
 silogisme, la rahó de que un objecte ó subjecte 's
 suposi plé de vicis ó defectes, no es que real-
 ment los tinga, sino que tal objecte ó subjecte
desagrada al que 'l considera, conceptua ó cali-
 fica; y eix desagrado es qui 'l representa ab fal-
 sos colors. ¡Passió maleida, que endurint lo cor
 y ofuscant l' enteniment, engendra 'ls grans y
 petits mónstruos que en la ciutat, en lo barri y
 fins dintre de las familias exerceixen lo traydor
 ministeri de perseguir lo diví y lo humá, *que no*
'ls hi agrada, per medi de la burla, de la calúm-
 nia y del fals testimoni. L' odi fou qui posá á
 Cristo en las mans dels seus enemichs; qui alen-
 tá las persecussions dels mártirs; qui suscité la
 heretgia; qui ve mantenint viu fins avuy dia 'l
 foch de la revolució satánica en lo mon.

Y no 's crega que eixa passió es exclusiva-
 ment peculiar dels *novadors* y dels impiós. «Quan
 «veig en lo gremi de la Iglesia Católica que 'ls»
 «Doctors de la lley se tractan reciprocament d'»
 «*innovadors*, —diu un escriptor— en qüestions que»
 «no s' oposan á la fé, ni á las bonas costums; ó»
 «que defensen la veritat.... ab invectivas y ar-»
 «ranchs de cólera, 'm recordo del ditxo d' un»
 «autor modern imitant á un d' antich:

« Los que devots s' anomenan,»

« ¿s' irritan ab tal passió »

« per mantenir sa opinió ?»

Desgraciadament l' odi es la passió que ins-
 pira á aqueixos escriptors que tot ho *personalizan*,
 que baixan de la regió de las ideas al fan-
 gós terreno de las personas, y que posan la forsa
 dels seus arguments en la energia del insult. Lo
 raciocini d' aytals escriptors ve á reduhirse á
 donar asalts á las personas, no á esmicolar la
 doctrina; y en tal conducta falta la caritat, per-
 que ella no habita ahont té posada l' odi.

Per aixó, recomanant Sant Agustí 'ls senti-
 ments de moderació en las disputas, donava aque-
 lla hermosa regla: *Diligite homines, interficite*
errores, sine superbia de veritate præsumentes, si-
ne scævitia pro veritate certantes.

D' eixa regla no 'n parleu al escriptor que
 escriu no pera destruhir errors, sino pera des-
 fogar són odi: aqueix sofista no ama la veritat,
 sino aborreix á qui no la posseheix; y 'ls afanys

que posa en sos treballs no 'ls sufreix per sacri-
 fici á la causa general, sino en holocausto de són
 propi plaher, de complaurers en perseguir als
 que odia ¿No estem veyent en aquestos mateixos
 dias, com algun escriptor excomunica á altres ca-
 tólích, negántlosi que ho sian y atribuhint-
 losi, que defensen un Catolicisme que no es lo
 de Roma? Y ¡quí sino l' odi 'ls inspira tals acu-
 sacions injustas? Escriptors d' eixa mena són
 capassos d' anomenar jansenista al que 'ls tre-
 pitja un peu, formant lo *silogisme* de són odi d'
 eixa manera: «'ls que són jansenistas trepitjan
 lo peu; es aixis que vosté (á qui jo odio ab tot
 lo mèu cor) m' ha trepitjat lo peu; luego vosté
 es jansenista.» ¿Pot donarse cosa més iniqua? Y
 no obstant aixó 's véu y 's llegeix ab lletras de
 motllo, y haya *escriptors* que aixis defensen la
 bona causa, com granotas cridayres que en
 enllotats bassals estan aixordant las orelles del
 vehí ab sa desafinada *música*.

Precisament no fá molts dias semblants sofis-
 tas han rebut una llissó tremenda de part del
 sapientíssim Papa Lleó XIII. Sa Santetat, en
 carta que ha dirigit al Cardenal Arquebisbe de
 Malinas lo dia 3 del corrent, s' ha lamentat de
 que sobre las institucions y costums d' ordre
 públich «se surti d' aquells justos límits que
 «senyalan juntament la justícia y la caritat, sèns
 «llansar temerariament censuras ó sospitas sobre
 «homes per altra part fidels á las doctrinas de la
 «Iglesia, y especialment sobre aquells que en la
 «mateixa Iglesia tenen llochs elevats per la dig-
 nitat y lo poder.» Es dir, que la Sede Apostólica
 que «manté y defensa en tota sa integritat las
 «doctrinas sagradas y 'ls principis del dret ab
 «fermesa inviolable,» califica d' «evident lleu-
 «geresa aquella ab la qual se formulan indistin-
 «tament ab lo próxim acusacions sèns fonament.»
 ¡Que no fan res més los que, inspirats per l' odi,
 excomunican del gremi católích á aquells que no
 segueixen sas excentricitats y tarambanadas, y
 que, en qüestions en las quals la mateixa Igle-
 sia «observa la justa mida dels temps y llochs,
 «se véu obligada á tolerar algunas vegadas mals
 «que sería casi impossible impedir sèns exposar-
 «se á calamitats y alteracions més funestas en-
 «care;» ells predican la exageració y la ressis-
 tència més absoluta, y, ab lo pretext de zel, em-
 brutan las reputacions més immaculadas, acon-
 cellats pel odi que 'ls domina, no per la caritat.

Los que anomenem *malas llenguas* ordina-
 riament observan aquesta conducta en lo trac-
 te civil; són uns sofistas de voluntat y sempre

estan inspirats en l'odi més vegonyós. Una passió encara més asquerosa 'ls domina y aquesta es la enveja. Feresta é inhumana sembla que no havia d'abundar molt entre 'is homes, y n' obstant, la veritat es que abunda més de lo que sembla. Filla sempre de la petitesa de cor y alimentada per la supèrbia, no es més temible quan es vulgar y grossera, que descubreix del tot sa cara, sino quan es dissimulada y sutil, puix llavors es quan concentra major dossis de veneno.

Describintlo un autor diu d'aqueix vici: «té «l gust pitjor, y no mossega sino en lo bo y mi» «llor. Lo be dels altres es són més ingrát menjar,» «y n' obstant hi clava las dents, no pera engullir-» «lo, perque no 'l pot pahir; sino pera vomitarlo,» «perque no 'l pot véurer. Tan sols l' olor de la» «fama agena li causa ánsias mortals y per aixó» «l' aborreix de mort.»

La mena de silogisme que forma l'envejós, poden suposarla nostres lectors: entregat á la vanitat, entorpit ab la ignoráncia, pensa que la alabansa y gloria agena constituheixen són propi afront, y d' aquesta boja imaginació naix lo dolor y la rábia de sa enveja. ¿Quí es fulano pera que se 'n fassa cas olvidantme á mí? ¿Un publicista, un director d' un periódich católich? ¿En qué m' accedeix? ¿Cóm ha d' ésser ell defensor del Catolicisme, si lo só jo? ¿Cóm ha d' ésser ell perseguidor d' heretges, si jo só l' anti-herétich sèns rival? Es á dir, *Faber fabro invidet*; ton enemich es lo del teu ofici. Continuarem.

JOSEPH FRANQUET Y SERRA.

SALM VIII DE DAVID.

(Paráfrasis.)

Senyor, Rey immortal de cel y terra,
Etern y omnipotent;
¡Quánt gran es vostre nom sempre llohable!
¡Quánt alt y admirable
En l' univers se mostra constantment!

Vostre poder immens, vostra gran gloria,
La vostra magestat,
Sobre 'l mantell del cel brodat d' estrelles,
Flors místicas y bellas
De lo verger etern, s' han enlayrat.

Dels llábis d' ignocentas criaturas
Volguereu la llahor,
Perqué aterrats restessen y confosos
Los homens rencorosos
Que ab sa impietat endolan vostre cor.

Quant la volta del cel que es obra vostra
Embadalit jo mir'
Y compto sas grandesas una á una
Y veig la blanca lluna
Y mils y mils estrellas relluhir;

No puch menys d' admirar ma petitesa
Y dir humiliat:
Mereix l' home mortal la benhauransa
De que 'n feu remembransa
Vos, Senyor d' infinita majestat?

Poch menys l' heveu fet gran que los sants ángels
Que són pars esperíts;
D' honor l' heu coronat y gloria immensa,
Il-luminant sa pensa
Y omplint són cor dels dons més exquisits.

Perque á Vos dirigís tots sos afectes
Servant la vostra lley
Del mon lo ple domini li donareu,
Y sobre quant criareu
L' heveu constituhit senyor y rey.

Gustós sota llurs peus posau subjecte
Tota la creació;
Los bous y las ovellas profitosas,
Las feras verinosas
Que tenen en lo bosch habitació.

Las aus que l' aire poblan y l' alegran
Ab són melós cantar,
Y 'ls peixos que en las aigüas aletejan
Y que lleugers passejan
Los viaranys incógnits de la mar.

Senyor, Rey immortal de cel y terra
 Etern y omnipotent;
 ¡Quánt gran es vostre nom sempre lloable
 ¡Quánt alt y admirable
 En l' univers se mostra constantment!

Joaquim Fabrellas y Agustí.

ERGO.....LO DÍT.

II.

Semblava natural que, contra lo que somerament indicarem sobre la Masoneria en nostre penúltim número, hagués sortit *El Demócrata* demostrant que aquella institució no es perillosa, ni sosté principis impios y detestables, en religió, en moral y en política; y no obstant de que aixó era d' esperar de la ilustració del colega, havem vist fallidas nostras esperansas. Es molt cert que pera las malas causas no basta la travessurra y los coneixements del advocat; y la causa de la Masoneria es una d' aquellas que desacreditan á la pluma més ben trempada que s' emplehi en sa defensa.

Avans d' entrar en matèria 'l colega demócrata 'ns fá 'l favor de proporcionarnos ocasió de confessar nostra fe en la Divinitat de Nostre Senyor Jesucrist, divinitat que la Masoneria no regoneix. Recordantnos una obra de misericórdia, la d' ensenyar al que no sab, diu lo colega que ell la exerceix,—«*siguiendo lo dicho (?) por nuestro maestro Esenio, nuestro querido Jesus de Nazaret*»¿ D' ahont traurán aixó 'ls masons? Sèns dupte del mateix lloch d' ahont trahuen la cent voltas desmentida calúnnia (repetida per *El Demócrata*) de que Pio IX lo sant, portava en lo mon masónich lo nom de *Muscio Scévola*. Ó no sab lo colega lo que foren los Esenios, ó no sab quí fou Jesucrist. Ni ¿quin llenguatge es aquest d' anomenar al Verbo del Pare, al Fill de Deu, Redemptor del mon, «*nuestro querido Jesús de Nazaret,*» com si 's tractes d' un correligionari polítich qual Gambetta, Ferry, Constans ó Garibaldi, entre 'ls vius; ó d' un Lafayett, un Sieyes ó un Cavour entre 'ls morts?..... Pero deixem aquestos desacatos á la Magestat divina y entrem ab lo colega en matèria.

Y ¡quina matèria! Comprenem que 'l colega no haja pogut desmentir lo simbol de las creensas religiosas, morals y políticas masónicas, que li presentarem en nostre article anterior, y que,

vejentlo tant repugnant, pervers y ateo, haja acudit al efugi de sortir dient, que aquestas cosas «*no se prueban con opiniones de este ó el otro mason, sino con hechos reales, con sucesos acaecidos.*» Lo que no comprenem es que tan fluix se mostri per aquest costat de sa defensa. Avans que 'l fruyt es l' arbre, y, naturalment, avans es la teoria que la practica. Tota vegada que hi ha una institució masónica, just es examinar sos principis. ¿Per hont han de constar aquestos sino per las Constitucions y Estatuts aprobats per las Assambleas y per las manifestacions dels seus sectaris, no desmentidas pels grans Orients? Luego es rebelarse contra 'l sentit comú y las reglas de la crítica, repel·lir las alegacions que havem fet de declaracions, escrits, discursos, Ahanuals y Cuaderns oficials de la institució? Es que 'l colega, sabedor de que haya una Masoneria amagada, misteriosa, y altra pública, exterior, voldria deixar en la foscor del secret lo simbol de las creensas masónicas; més afortunadament es ben conegut, y per cert lo bastantment horrible pera que 'ls homes honrats y temerosos de Deu la mirin ab horror.

Més encara fent cas omís de totas las declaracions y opinions dels grans mestres de la Fracmasoneria ¿tal volta no basta para detestarla, la declaració que fá *El Demócrata* del origen, fins y tendéncias d' eixa institució? Y haya que tenir en compte, que 'ls ha estudiat, averiguat y conegut desde que 'l cridarem á discussió, sò es, en menos de set dias, *cayendosele la venda,* segons diu; puix avans no 's trobava *envuelto en la luz,* y no 'ls coneixia, conforme afirma també, assegurant que diu veritat. La Masoneria, són paraulas del colega, abruga dins de sa associació absolutament á tots, desde 'l panteista al monoteista qualsevulla que sian sas creensas religiosas. Fora d' eixa institució, no hi ha cap llas (aixis ho diu ella) que dins la práctica de la virtut y de las creensas en un Deu, estrenyi y enlassi en fraternal abras á tots los sers de la humanitat, qualsevulla que sia són pensament. Aqueixa associació es la *verdadera fraternidad*. Per ultim té idéntich origen que 'l Cristianisme, en sa naixensa fou il·luminada per los mateixos raigs que aquell, y abdos marxaren junts en sa infantesa, apoderantse de las concíencias y escampant per tot arreu la verdadera llum y la igualtat, la llibertat y la fraternitat més absoluta. Tal es la apologia que *El Demócrata* fá de las Societats masónicas.

Y ¿no diu ben clar eixa apologia lo que avem afirmat, y no desconeix ningu, so es, que la Masoneria es la enemiga del Catolicisme y de la societat, y que 's proposa substituhir ab sa *fraternidad absoluta* á la Religio Cristiana? Una institucio que agermana en una mateixa abrassada als amichs y als enemichs de Deu, que fá licita tota moral, no preguntant á cap de sos iniciats, qual es són Deu ni que enten per virtut, ¿pot deixar de ser perversa? ¡Quina fe religiosa promet, quina honradesa cívica, quinas virtuts domésticas! La Masoneria necesita adeptes per la doble rebelio religiosa y política que ve desanrotllant en Europa, desde que algunas colonias de Maniqueos vingueren del Orient á portar las primeras llevors; y com lo que 's necessita son número de brassos que móurer, no cap mena de sentiments, á ningu pregunta d' ahont ve, y á tothom protegeix «*con su beneficencia*» ab tal que servercan á sas tendencias de sembrar la confusio per totas parts: per aixó proclama beneficencia y no caritat.

Molt natural era que la religio catolica anés á topar desde 'l primer moment á tan immoral associacio; y en aixó, que *El Demócrata* considera un desmerit de la Iglesia, está la major gloria de la filla de Jesucrist. Com las demes religions són la mentida no s' aixecan en persecucio de la Masoneria; la religio cristiana com es la veritat, no pot, qual aquellas sométrerse á una institucio que destruheix la idea de Deu y aborreix tota moral sobrenatural. Y aixis s' explica que la Masoneria dones lloch al establiment de la Inquisicio, la qual ab sa política secreta penetrant y descubrint las conspiracions tambe secretas de la impietat y de la rebelio servis no solament de tribunal, sino tambe de contramina als treballs de las sectas.

Mès lo colega sab perfectament per hont s' arrastra 'l cor de las massas, y á fi de demostrar que la Iglesia Romana no es la gran enemiga á la qual persegueixen los masons, com nosaltres sostenim á cara descoberta, recorra á aquest argument: «*¡qué más, diu, hay un grado de Masoneria que los que lo poseen han de estentar una cruz! Y esta cruz se vé en el pecho de los musulmanes, y esta cruz la llevan los partidarios de Budha y de Confucio, y esta cruz la colocan sobre su corazon con orgullo el libre-pensador y el cismático griego y el católico y el protestante y el judío: que es la cruz ésta el signo de fraternidad universal, el emblema de amor entre todos los individuos de la gran familia humana.*»

¿Pot demanarse mès claretat al colega? Ell ho diu: la creu de la Masoneria la accepta l' juheu y lo mussulman; eixa creu, pues, no es la creu de Jesucrist. Ab la creu masónica 's tracta de tirar per terra, la creu mil voltas beneyta en que 's verificá la salvacio del mon. La única Iglesia que defensa la creu redemptora es la Iglesia romana; no es estrany que la Masoneria treballi pera enderrocar la Iglesia romana. Partidaris de bona fe, ignocents, ó mès bé ximples que apostariau lo cap á que la Fracmasoneria no es enemiga de la creu de Cristo, *El Demócrata* ens ensenya ben á las claras, que esteu en una candida creensa y engany. ¡Contra la creu del Gólgota aixeca la creu que ab orgull penja en són pit lo juheu!....

Pero 'ns haviam distret; lo colega vol que li citém fets, no ideas, per medi dels quals se vinga en coneixement de que la Masoneria persegueix á la Iglesia romana, y en ella al Cristianisme; y es precis citarli 'n alguns, pera no deixarli ni aquest punt d' escape. «La Masoneria s' alaba, las probas en la ma, (diu un autor contemporani, Monsenyor de SEGUR) d' haver donat á llum lo filosofisme revolucionari del sigle passat, y d' haver tingut per orguens als funestos Voltaire, Helveci, Rousseau, y tants altres. Ella 's presum d' haver ferit de mort á la monarquia cristiana en la persona del infortunat Lluís XVI y de la reyna María Antonieta. Ella 's presum d' haver realisat en Fransa la revolucio terrible del 89 y 93, drama resolt en las logias, segons declaracio de la secta masónica en Prussia. La major part dels revolucionaris de 1830 eran fracmasons; los capitossas de la impietat contemporánea ho son també; y tots ells declaran altament, que preparan á la sombra la destruccio del Catolicisme en Italia, en Alemanya, en Austria, en Espanya, en Portugal, en Mégich. En totas parts, diu lo autor citat, la Masoneria ocupa 'ls puestos mès importants; penetra en tots los exercits y en los grans cossos del Estat; ella dirigeix la major part dels periódichs».....

¿Vol mès fets lo colega? —Pues frescos los té en Fransa, entre mil altres, en la comedia que feu la diputacio masónica devant lo cadáver de *Littré*, qual conversio ha posat de relleu la rábia y lo despit que domina á la Masoneria contra la Iglesia romana. ¡Fets, successos! ¿Haya per ventura cap fet revolucionari, trastornador de la Religio y del Estat, de que no 'n fassan gala las sectas y que no se 'l atribuheixin á sí mateixas,

al crit d' amor al progrés y á la humanitat?.....

Per lo que toca á Espanya hont, hasta 'l 1808 los fracmasons no existian com societats, ¿no foren los primers de correr á las Lógias los ministros del Rey intrus, sos concellers d' Estat, los escriptors polítichs que 'l defensavan, y, en fi, 'ls partidaris de la causa de la nova dinastia?... Y ¿quín caràcter no prengué la secta desde 1815 y 1816? ¿No 's formá 'l Gran Orient lliberal instituhit á Madrit? ¿No resultaren grans rivalitats personals entre 'ls masons, molts dels quals, creyentse despreciats ó desatesos en la repartició del botí, 's separaren de la Societat—mare, y prengueren lo nom de *comuners*?... Oh! .. si LA VETLLADA pogués entrar en lo terreno polítich!... Ja explicaria á *El Demócrata* lo que feren los *comuners* en Andalucía, en lo regne de València en una part de Castella la Vella; y cóm los burlaren casi sempre 'ls masons, més astuts y més pràctichs en los negocis. ¡No ha llegit lo colega qui prepará l' atentat del 19 de Febrer de 1823? ¿No sab qui portá á cap las escenas de Cádiz, Valencia y Tarragona? ¿No han fet res en Espanya contra la religió, la moral y l' ordre social los *masons*, los *comuners* y 'ls *carbonaris*?... ¿Ignora 'l *plan pera regenerar á Europa*, presentat al Gran Orient lliberal per lo general Pepé, quan fugint de Nápolis arribá á Barcelona?.....

Desenganyis *El Demócrata* y escolti de nou lo que diguerem en nostre article anterior: lo temps de las il·lusions ha passat; la consciència pública, suficientment il·lustrada ja sobre l' objecte y fins de las Societats secretas, no 's deixa alucinar per hipócritas protestacions. Pera lograr lo verdader progrés social, lo benestar humá possible y la salvació eterna, lluny de servir destorba la Masonería. Sos principis son impíos y detestables; sas obras són funestas y calamitosas; per aixó la Iglesia Católica ha fulminat excomunió sobre tots los sectaris de la Masonería. Aixó havem dit, aixó hem justificat ab probas, encara que somerament: contra las nostras afirmacions y categóricas conclusions res ha pogut solidar *El Demócrata*; y aqueix es lo punt sobre 'l qual nos será molt pletxerios véurerli lluhir són talent y travessura.

Ergo..... lo dít.

ASSOCIACIÓ CATALANISTA

D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS.

FULLA D' INSTRUCCIÓ ARQUEOLÓGICA.

(Continuació.)

Secció 3.ª --ESCULTURA.

Son dignes de menció especial en aquesta secció, que com la PINTURA forma part de la ICONOGRAFIA: 1. LAS ESTÁTUAS Ó FRAGMENTES D' ESTÁTUAS romanas y BAIXOS RELLEUS romans que s' acostuman á trovar, juntament ab *mosaichs*, *pots de terra y vidre*, *urnas cinerarias*, *pateras*, *lacrimatoris* ú *objectes de metall*, *fíbulas*, *miralls*, *armas*, *estils*, etc. 2. LAS IMATJES ROMÁNICAS: Las que més abundan representan la Verge María asseguda, sostenint lo Noy á la falda ó en un bras; son encarcaradas y revelan poca art si bé es la cara expressiva, tenint la testa un xich desproporcionada ab lo restant del cos: son treballadas en fusta pintadas y dauradas, ó en marbre, pedra ó metall. (*Ex. Son nombrosas; contantse entre ellas la Verge del Claustre de Solsona, de S. Miquel del Fay, del Puig de las Sabinas, la de Montserrat, la de Bellulla que es de coure, de Sant Genís, del Coll y molts altres encara en veneració.*) Baix cap pretest se permetia restaurar las que 's guardan en nostres temples; y tampech deurian los Srs. Rectors, voler que las vestissen ab robas que amagan són mérit arqueològich, las trauhen son aspecte místich y fan que las de fusta no tocantlas l' ayre, s' arnen més aviat. 3. LOS BAIXOS RELLEUS ROMÁNICHES, poch abundats, com objectes d' art a slats, no venint á formar part integrant de un edifici arquitectònich. 4. IMATJES GÓTICAS: poden ésser de marbre, pedra ó fusta y metall y presentan diferents estats d' avéns artístich. Figuran Jesucrist, la Verge, Sants, reys y reynas y altres estátuas ja en peu ja jayent sobre las tapas dels sepulcres, las quals representan bisbes, abats, caballers armats, damas, etc. 5. BAIXOS RELLEUS GÓTICHES: representan los mateixos motius que las estátuas ó dessarrollan una acció continguda en un quadro; se veuhen en *retauls*, (*Ex. Catedral de Vich, Tarragona, Castelló d' Ampurias, etc.*), en *llosas* ó *laudas sepulcralis*, *sepulcres*, *portaladas (timpanis)*, *capitells*, etc. etc. Tan las *esculturas* com los *baixos relleus románichs y ojivals* los tenen en gran estima las personas entesas, en quan per ells se tenen noticias de certas costums religiosas ó profanas en ús entre 'ls antichs, (*Ex. Bateig per immersió*); dels vestits que 's duyan en altra temps, (INDUMENTARIA); de la manera com se representavan los Sants ó personatjes, y símbols ab que se 'ls figurava (ICONOGRAFIA); y per últim, d' algunas supersticions ó creencias, comuns en altres épocas. (*Los grius, arpias, drachs, sirenas etc., etc., en los capitells*.) 6. IMATJES Y BAIXOS RELLEUS DEL RENAIXEMENT. Las estátuas y relleus que en major número nos quedan d' aquell periodo són BARROCAS, de formas arrodonidas y rabassudas y vestits volejants; de las tals són dignes no més d' especial menció, aquellas que tenen algun mérit artístich ó que recordan una tradició ó fet històrich ó miraculós. 7. ESGRAFIATS. Són figuras de perfil, enfondit en la pedra: generalment se trovan en las *laudas* ó sia *pedras sepulcralis*. 8. CREUS DE TERME. Gran vigilancia deuhem exercir los Municipis rurals,

en conservar aquests poétichs monuments que existeixen en moltes poblacions de Catalunya, ja en camins ó bé en cementirs: las que més abundan són las gòticas de las que 'n restan de molt bonicas. (*Ex. Creus de la Culla de Manresa, de Cerverelló, del cementir de Castelló, d' Alella, d' Abrera etc.*) Algunas conservan la taula de pedra pera cantar l' Evàngeli lo dia de Sta. Creu. (*Ex. La de Tayó*). 9. SEPULCRES Y URNAS OSSERAS. Los sepulcres qu' están depositats junts á las parets dels temples, *dintre ó fora* del clos dels mateixos, no deuen mudarse may de lloch puix á més de que es difícil senyalarlos altre més a propòsit que 'l qu' ocupan, recordan en alguns edificis la costum que sols permetia enterrar dintre del santuari, personas reials ó revestidas d' una alta autoritat eclesiàstica. 10. LOS FRAGMENTES, que provenen d' enderrocaments deuen conservarse en Museus.

À «EL DEMÓCRATA.»

Nostres lectors recordarán que en un article titolat «¿Es malicia ó ignorància?» Demostràrem á *El Demócrata*, que nostre Santíssim Pare, lluny d' haver destruït en la sua última Encíclica, las monarquías de dret diví, com suposaba 'l citat periódich, havia afirmat més y més lo que sempre ha sostingut y sostindrà en aquest punt la Iglesia catòlica, sò es que 'l dret diví es l' únich dret llegítim de regnar. La refutació no tenia cap mèrit per part nostra, puix no ferem altra cosa que reproduhir los principals arguments de la mateixa preciosa Encíclica, que contradihuen obertament las lleugeras ó maliciosas afirmacions del colega democrátich, aixís es que sense por de faltar á la modèstia, ja 'ns creyam per endevant que no se 'ns contestaria, porque res se pot oposar á la forsa lògica de la evidencia. Y en efecte, *El Demócrata*, no sabent que contestarnos, ha dit que no ho volia fer, porque... *l' insultem y baixem al terreno de las personalitats.*

Senyor castelarista, siguem franchs; si V. no contesta es porque ara coneix que havia donat un pas en fals, y véu que no podria sostenirse defensant errors tan singularment palpables com los que emitia en sos comentaris sobre la Encíclica. ¡Quina llástima que 'ls seus lectors no llegeixin també la nostra VETLLADA! Perqué veient que en l' article á que V. 's refereix no hi ha cap insult ni personalitat, ni cosa que s' hi

sembli, á no sér que 's tinguin per tals las rahons y datos ab que demostrém los errors de *El Demócrata* no podrian menos de comprendre lo flach de la sua evasiva.

Y ja que *El Demócrata* apesar de sér novell y molt inexpert en la lluyta periódística, ab aquell ayre pretenció que 'l caracteriza 'ns ofereix, sinó obras, al menos exortacions de prudència, no trobi á mal que nosaltres, encar que pobres y humils seminaristas (y á molta honra) corresponent al seu bon interés, li donguém també un consell. ¿Sap lo que aconsella la prudencia al periodista que no té rahons pera contestar als arguments que se li oposan? Callar.

Finalment, no volém dir res sobre las *faltas d' educació*, per que la caritat nos ho aconsella, y no entra en nostre objecte lo tractar de si ha donat més ó ménos probas de educació en sos escrits. Lo públich ha format ja 'l seu judici.

J. P. Y F.

Crónica General.

El Constitucional y *El Eco del País* acusan á *La Lucha* de haver guanyat la elecció del Sr. Fabra per medi de falsificacions de firmas, us d' urnas ab trampa, cambis de candidaturas, escamoteix de noms y de personas, y valentse de mil promesas y ofermes, del escampament del or y de la plata etc, etc, etc. y *La Lucha* fent la oració per passiva diu al *Constitucional* y á *El Eco* que ells ab tot hi haver posat en joch tots los medis indicats no han pogut sortir ab la seva.

A nosaltres, testimonis imparcials en la lluyta, 'ns sembla que tan los uns com los altres *predican conciencia y venen vinagre*; que *El Eco* y *El Constitucional* poden dir á *La Lucha* lo que diu *l' olla á la paella*; *feste enllá no m' enmascaris*; y *La Lucha* pot fer com *lo corp* que diu *negre á la garsa*,

Y entengas que al parlar aixís no 'ns inspira cap mena de passió puig recordem tan sòls aquell sabi refrá de nostra llengua: *Tal-ló tal-lera tan bo es Pere com Berenguera.*

—En las elecciones que tingueren lloch lo Diu-
menge passat foren elegits Diputats los Srs. següents:
per Girona: lo Sr. Fabra; per Figueras: lo Sr. Enrich;
per Olot: lo Sr. Diz Romero; per La Bisbal: lo Sr.
Sala; per Sta. Coloma de Farnés: lo Sr. Mataró; per
Torroella: lo Sr. Quintana; per Vilademuls: lo Sr.
Alvarez Mariño; per Puigcerdá: lo Sr. Maciá.

Tambè ha sigut elegit Diputat per Castelltersol
lo Sr. Governador d' aquesta Provincia D. Fernando
de Moradillo.

—En la elecció de compromissaris pera Sena-
dors, los Srs. Joan Torroella, Baldiri Simon y Felip
Lloret derrotaren als Srs. Narcis Perez, Marti Coll,
y Narcís Pol.

—La Associació pera 'l foment de las Bellas
Arts instalada en aquesta ciutat ha publicat la
convocatòria pera la exposició que la Comissió
Directiva de la mateixa ha acordat celebrar an-
guany, quals basas són las següents:

1.ª La exposició s' obrirà 'l dia 29 d' Octu-
bre próxim. La duració serà de quinze dias, po-
dent la Comissió Directiva prorogarla, si ho esti-
ma convenient.

2.ª Se cumplirán los artículos 5, 6, 7,
11, 12, 13 y 15 del reglament general, referents
á exposicions.

3.ª Las obras deurán remetrers al Secretari
de la Societat, y s' admeterán totas las que 's
presentin fins lo dia 22 del mes citat, acompa-
nyadas de la direcció del expositor.

4.ª Los quadros al oli deurán portar són
march corresponent. Las aquarelas, dibuixos,
planos, grabats, litografías y fotografías deurán
anar col·locats en marchs ó montats en *pas-
se-pourtouts* coberts ab un cristall ó be arreglats so-
bre un bastidor.

5.ª Los expositors no podrán retirar sas
obras fins passats los quinze dias fixats pera la
exposició. En cas de que s' allargui quedarán en
llibertat de retirarlas ó dexarlas.

6.ª Deurán també 'ls expositors, en cas de
no trobarse personalment en aquesta ciutat, nom-
brar en ella sos representants ó encarregats, no
solament pera la devolució de las obras que hajan
exposat, sino també pera que ab ells pugan en-
tendrer los que vullan comprar alguna d' aque-
llas. La Comissió Directiva s' encarregará de la
venta y cobro del preu de las mateixas, si á est
fi la facultan especialment los expositors.

7.ª Pera subvenir als gastos d' exposició,
'ls expositors abonarán á la Associació 'l cinch
per cent del import de las obras que venguin.

NOTA. Pera tot lo referent á la Associació,

dirigirse al Secretari de la mateixa, carrer del
Progrés, n.º 2, pis 2.ª, dreta.

—A las tres de la tarde, poch més ó ménos,
d' avuy dissapte ha descarregat sobre Girona
una forta tempestat d' aygua, trons y llamps,
cayent algun qu' altre gra de calamarsa. Ha si-
gut de poca duració, pero es de presumir que en
la montanya haurán regat molt més que en la
plana, puix desde la mitjdiada 's veyá ennuvo-
lada en extrem. Pot ser lograrém alguna baixa
en la temperatura, la qual ab tot y trobarse tan
avansada la estació es intolerable.

—Havem rebut lo número 41 de *La Ilustració
Catalana*. Publica, com de costum, interesantí-
ssims y ben executats grabats, axis com tambe
treballs notables dels SS. Bassegoda, Tamaró,
Laporta, Riera, Masriera, Vidal y Ribot.

—En lo tercer certámen literari que s' ha ce-
lebrat á Barcelona, obtingué la flor natural don
Pere Maragall y Girona, y los demás premis doña
Dolors Moncerdá y los SS. Ubach, Bori y Pagés.

Butlletí religió

QUARANTA HORAS: Demá comensarán en la iglesia
del Mercadal. Las horas d' exposició serán: al matí
de 8 á 12 y á la tarde de 5 ¼ á 8 ¼. Los días se-
güents: al matí de 8 á 11 ½ y á la tarde fins al dia 17
de 6 ¼ á 8 ¼ y desde 'l 18 de 6 á 8.

Mercat de Girona del 27 d' Agost de 1881.

BLAT blancal de la Selva de 19 á 20 pessetas quarte-
ra.— Blat fort d' Ampurdá de 15 á 17.—Mastall de 13 á
14.—Segol de 11 á 12.—Ordi, de 8 á 9.—Cibada de 8 á
8'50.—Besas de 11 á 12.—Blatdemoro, de 11 á 12.—Mill
de 13 á 13'50.—Fajol de 11 á 11'50.—Fabas de 12 á 13.—
Llegums de 11 á 12'50.—Fasols de 18 á 10.—Ciurons de
22 á 40.—Panis de 16 á 17'50.

VINS. AMPURDÁ. *Culera, Llansá, Espolla, Rabós, Gar-
riguella y Vilajuiga*: negre de 44 á 56 pessetas carga.
Garnatxas de 70 á 80; Rancis de 75 á 80. AMPURDÁ BAIX;
*Viladesens, Camallera, Vilahur, Gahusas Garrigás y Vi-
lopriu*; Negres de 34 á 46 pessetas carga; Garnatxas de
58 á 66; Rancis de 64 á 72.

OLI: á 9 pesetas mallal.

FARINA: 1.ª classe de 17'50 á 20 pessetas quintá.

2.ª classe de 14 á 17 3.ª classe de 9 á 14.

Ous de 28 á 30 quartos dotzena.

BESTIAR: *Bous* de 1'50 á 1'75 pessetas carnicera *Xay*:
del país á 2'50:

Los preus exposats son tot lliures de drets de por-
tas.